

tem, hanc sibi ex concessione iuris poenitens assumeret. Quibus profecto qui non movetur, hunc nihil horum reputavisse certo scio.

Præterea, mortuo proprio sacerdote, non potest ille, de quo loquimur, cui maluerit confiteri: ergo nec vivente, & facultatem negante.

Præterea, si proprius sacerdos nominatim excommunicatur, vel esset percussor clerici manifestus, non liceret Parochianis cuilibet confiteri, sed solum illi, quem episcopus vel papa providerit.

Fac denique (id, quod uluvenire potest) ut proprius sacerdos ex malitia, vel animi perturbatione nolit confessionem cuiusquam audire: tunc quæro, an Parochianus possit alieno sacerdoti pro suo arbitratu confiteri. Ac posse quidem, nullus, nisi indoctus, & temerarius, admittit. Quod si non potest, certe nec poterit, propter ignorantiam, vel scandalum proprii sacerdotis, alieno sine superioris facultate confiteri.

Ad primum argumentum respondeo, quod Urbanus loquitur de poenitentia publica iniuncta a sacerdote, cui poenitens prius confessus est, ut ipse etiam textus expressit. Docet autem Summus pontifex, poenitentiam publicam iniunctam a Parocho, in propria ecclesia esse faciendam, non in aliena Parochia. Ac præterea docet, alium sacerdotem poenitentiam iniunctam a priore confessore non debere aut commutare, aut relaxare, nisi prior sacerdos adeo fuerit imprudens & ignarus, ut poenitentiam indiscretam indixerit: tum enim si imprudentia fuerit manifesta, sacerdos secundus poterit poenitentiam suo consilio moderari. Imo in ecclesia olim, ubi erant plures sacerdotes, qui æque poterant populi confessiones audire, si quis poenitens uni illorum sacerdotum se commississet, crediderim equidem iure optimo cautum esse, ut posteaquam illi peccata sua fuerat confessus, atque illius consilio poenitentiam salutarem acceperat, ab alio sacerdote non susciperetur ad poenitentiam, nisi forsitan prior fuisset ineptus, & imprudens. Erat autem ea lex iusta primum, ne identidem mutatis animorum medicis, salus ipsa spiritualis poenitentiam præpediretur: deinde ne poenitens

severitatem iustam prioris iudicis, cui se commiserat, veritus, apud iudicem alium remissionem quæreret: quod nostra hac tempestate quidam facientes, dum præ pudore sacerdotis graves & probos, quibus se permiserant, fugiunt, novosque quærant, vel incognitos, experimento suo discere possunt, quam parum in salute spirituali provehantur. Reliqua omnia faciliora sunt, quam quæ nos morari debeant, qui ad alia graviora properamus.

Aliud quoque dubium est, idque gravissimum: *An habens facultatem a proprio sacerdote eligendi confessorem, possit eligere quemlibet sacerdotem, etiam alias non probatum, nec expositum.* Ad hoc Gabriel, dist. 17. quæst. 2. art. 3. tenet partem affirmativam. Idem tenet Sylvester in verbo Confessor I. s. 5. Idem quoque Adrianus post quintam questionem de confessione, dub. 1. Referuntque in hoc Hostiensis de poenitentis, cap. *Omnis*, & Panormit. Clement. 1. de Privilegiis. Breviter, hæc est communis opinio iuniorum, quam suadent in primis ex cap. finali *de poenitentis*, ubi dicitur: *Permittimus episcopis, & aliis superioribus, nec non minoribus prelati exemptis, ut etiam præter sui superioris licentiam, providam & discretam sibi possint eligere confessorem.* At ex vi huius privilegii non oportet eum, qui alias est probatus Confessor, eligere: ergo nec qui a Summo Pontifice, vel episcopo facultatem habet eligendi confessorem, tenetur eligere alias probatum & examinatum.

Præterea, simplex sacerdos ab ordinatione sua habet potestatem absolvendi, sed quia deest illi materia, circa quam possit illam exercere, idcirco non absolvit. At poenitens, qui habet facultatem a proprio sacerdote, præstat se subditum confessori, quem elegit. Talis igitur absolutio, cum habeat materiam, erit valida.

Tertio Summus pontifex, per hoc solum quod voluntarie subiicit se simplici sacerdoti, eo ipso dat materiam convenientem absolutioni sacramentali; ergo & quilibet Christianus, qui habet facultatem a proprio sacerdote, ubi primum se voluntarie subdit sacerdoti simplici, &c.

Quarto, quia alias diploma pontificium nihil daret, nam eligere confessores iam expositos, videlicet fratres presen-

tatos episcopis, & ab ipsis probatos, sine diplomate fideles poterant: ergo per tale privilegium conceditur eis facultas eligendi alias non probatos.

Contrariam sententiam tenet glossa super illud caput, *Omnis utriusque sexus*; & super Clementinam primam de privilegiis. Et certe hæc opinio glossæ non est contemnenda. Nam ut in cap. 2. de poenitentis, in sexto dicitur, in generali concessione illa non veniunt, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus: sed inter sacerdotes simplices non examinatos sunt multi ignorantissimi, & perditissimi, quibus, si exprimerentur in specie, non sit verisimile, superiorem talem facultatem concessurum: ergo, &c.

Et confirmatur, nam si Summus pontifex institueret iudices in foro interiori omnes sacerdotes simplices sine aliquo examine & probatione, peccaret mortaliter: quod non est existimandum de Summo Pontifice in generali, & publica concessione: & tamen re vera, si daret facultatem eligendi quemlibet sacerdotem, eo ipso facit universos Sacerdotes, etiam stultissimos, iudices in foro interiori: quod nisi prælati pestilentissimis tribuere indignissimum est.

Confirmatur ultimo, quia Summus pontifex in diplomate semper notat, se concedere facultatem eligendi confessorem idoneum: idoneus autem in iure appellatur, qui habet publicam iuris sufficientiam. Verbi gratia, Religiosus præsentatus episcopo iuxta normam Clementinæ, *Dudum de sepulturis*: Item clericus examinatus & probatus ab episcopo, licet alias non habeat iurisdictionem, per probationem tamen factus est idoneus, &c.

Propter hæc argumenta, quæ videlicet mihi magnam faciunt fidem, ego tenui semper, teneoque, quod si sacerdos alias est probatus ab episcopo, vel eius vicario, iuxta morem quem episcopi servant bene instituti, tum per facultatem eligendi confessorem, sive a parochia, sive ab episcopo, sive a pontifice Summo concessam, potest eligi, etiam si alias nullos subditos haberet, nullamve penitus iurisdictionem. At si quis sit reprobatus ab episcopo, vel a Visitatore reiectus, tanquam stultus & ineptus, eiusmodi non potest eligi per clausulam eligendi confessorem. Atque idem omni-

no

no de illo sentio, qui non est examinatus, & probatus a prælato iuxta formam præscriptam vel lege, vel consuetudine. Quia sententia contraria, ut minimum, ianiam facit patientissimam ad perniciem populi christiani, dum indiscriminatim eliguntur ab ignorante plebe sacerdotes ignorantissimi. Atque utinam qui illam opinionem invexerunt, prudentiore consilio incommoda, & sacrilegia, quæ exinde consecuta sunt, considerassent.

Præterea ridiculus esset, imo nefarius Summus pontifex, si examen, & probationem idonei confessoris relinqueret arbitrio cuiuslibet popularis, non minus quam si examen iudicis ecclesiastici in foro exteriori aut futuribus, aut fortibus committeret. At per illam opinionem, quam refellere conamur, quilibet idiota, & vulgaris homuncio pro suo arbitratu potest, ut eligere confessorem, ita quoque expendere, ac probare. Atqui quanto satius est, ratione christiana duce, credere, duo esse præcepta necessaria, alterum ne quis alieno sacerdoti consteatur, alterum ne quis sacerdos non examinatus confessiones audiat! Nempe, si hæc præcepta duo (ut necessum est) admittimus, per facultatem eligendi confessorem solvitur penitens ab obligatione confitendi proprio sacerdoti: quod primo præcepto iubeatur. At non solvitur sacerdos a præcepto, quo videlicet astringitur, ne confessiones audiat non examinatus. Quare semper peccabit mortaliter contra illud secundum præceptum, si audierit confessiones non probatus. Non est autem verosimile, eiusmodi sacerdotibus iurisdictionem esse collatam, qui quoniam iure optimo audire confessiones inhihentur, si audiant, mortalis peccati rei efficiuntur.

Præterea, si Summus pontifex omnes tales constituit iudices, non posset episcopus condere legem, ut illi non audiant confessiones, nisi prius examinati. Atque adeo ne posset quidem stulto sacerdoti confessoris officium prohibere: esset enim perinde ac si prætor iuberet, ne delegatus a principe iudicaret. Et item prælati religionum qua auctoritate possent punire religiosos non expositos, & examinatos, cum per hæc diplomata eliguntur in confessores? Nam si Generalis ordinis, aut Provincialis faceret me iudicem alterius reli-

ligiosi, non intelligo, quo pacto inferior possit prohibere. Quemadmodum si daret mihi Provincialis facultatem cœnandi, aut constitueret me Vicarium monasterii, ignoro pro-
fus, qua auctoritate Prior illud impediret. Et tamen fatentur omnes, eiusmodi leges ab episcopis vel prælatis monasterio-
rum ferri optime posse, quippe ut necessarias ad rectam, & populi christiani, & monachorum institutionem.

Denique (ut semel finiam) rogo eos, qui oppositam opi-
nionem defendere volunt, an sacerdos depositus auctoritate publica, ac degradatus possit eligi per generalem concessio-
nem eligendi quemlibet sacerdotem. Quod si neges (ne Theo-
logus insanus habere) iam quæro rursum, quis possit eligi, cum detur in diplomate facultas eligendi quemlibet sacerdo-
tem? Dices forsan: excipitur depositus, & degradatus, quem-
admodum & excommunicatus nominatim, & percussor cleri-
ci manifestus: quoniam eiusmodi sacerdotes legibus ecclesie pecu-
liaribus, a Sacramentorum administratione reiecti sunt. Bene volo: hoc enim tuo te gladio iugulare possum, nam
& sacerdotes non probati, seu reprobatii ab episcopis, atque
eorum Visitatoribus, legibus certis accentur a Sacramenti hu-
ius administratione.

Ad argumentum itaque primum, concedo antecedens. Supponitur enim, episcopos & prælatos electuros esse con-
fessores peritos; nam ad illos iure pertinet examen, & pro-
batio confessorum. Nego tamen consequentiam, quoniam ad
populares non spectat sua electione idoneos facere confesso-
res & iudices, sed ex iam probatis unumquemlibet eligere. Imo ex illo cap. potest fieri argumentum pro nostra senten-
tia: *Providum*, inquit, & *discretum sibi possint eligere confesso-
rem*. Quod si episcopi ex illo privilegio improvidum, & in-
discretum deligere nequeunt, cur concedamus hominibus vulgi, ut si elegerint ineptissimum, & improvidissimum sa-
cerdotem, quod absurdissimum est, id ex privilegio Summi pontificis consequatur?

Ad secundum iam respondimus, sacerdotem non habere potestatem jurisdictionis ab ordinatione sua. Nec ad hanc potestatem satis est, quod peccator se præbeat materiam, & subditum sacerdoti: hoc enim verum esset, si auctoritas ab-

sol-

solvendi esset iudicis arbitrio, qui scilicet per voluntariam subiectionem reorum iudicandi acciperet potestatem. At re-
tro nos ostendimus, sacerdotes auctoritatem iudicandi non a populo, sed a Deo accepisse, nec hanc ex iure divino quoslibet sacerdotes habere, sed solos pastores, vel eos qui a pastoribus fuerint delegati.

Ad tertium, nego antecedens: sed sicut ante diximus, sacerdos electus a papa, a Christo Domino immediate accipit iurisdictionem.

Ad quartum, nego consequentiam. Nam non omnis exami-
natus & probatus iudex meus erat constitutus. Sunt in ci-
vitate & alii parochi præter meum, & alii quoque probati ab episcopo, qui per probationem facti sunt idonei, ut eli-
gi possint in iudices. Datur ergo facultas eligendi ex exami-
natis quemcumque ego volero: id enim rationabiliter con-
cedi poterat; sed eo amplius non nisi irrationabiliter. Quod autem additur, etiam de ordine mendicantium, mirum est, si nos torqueat, velimusque in apicibus diplomatum esse my-
steria; pari enim argumento crederemus irregularitatem esse mentalem. Magis nos terret consuetudo recepta, quæ cum tot auctorum gravissimorum sententia confirmetur, probabi-
li ignorantia excusari potest. Sed an hæc consuetudo ius ab-
solvendi conferat, incertum est. Sola namque ea ius hoc præ-
stat, quam prælati vident, & tacent: ut episcopi videntes sacerdotes simplices mutuo se absolvere, interpretative & implicite concedunt huiusmodi iurisdictionem. Sed quod Sum-
mus pontifex hanc consuetudinem sciat, quæ videlicet apud Hispanos maxime invaluit, me profecto fugit. Quamobrem in Sacramento adeo necessario non existimo tutum, huic nos periculo committere, ut eligamus sacerdotem, cui forsitan Summus pontifex auctoritatem absolvendi minime concesserit.

Iam si hinc colligere velis, ne viros quidem peritissimos eligi possit, si non fuerint ab episcopo probati, etiamsi Theologicæ sint professores; huic ego respondeo, eiusmodi viros in Theologia magistros auctoritate publica haberi probatos: non enim solent ab episcopis examinari. Si quis ve-
ro sit quamlibet doctus, nec auctoritate publica gradus Theo-

lo-

logici comprobatus, nec ab episcopo saltem implicite permissus confessiones audire, hunc non probatum, nec examinatum eligere equidem non auderem. Satago enim per certam media certam facere & vocationem meam, & salutem meam. Atque in sexti principalis argumenti explicatione hæc fati dicta sint.

Septimum vero id quærit, *An venialia peccata teneantur confiteri*. At certissimum est, minime teneri: primum enim communi omnium Theologorum consensu: deinde ex communi ecclesie consuetudine, qua post confessionem mortaliū nullus Christianus sollicitus est de confitendis venialibus. Item ex Divi Augustini testimonio in enchiridio cap. 71. Et refertur de Pœnitentia, distinct. 3. cap. *De quotidianis*, habeturque idem in libro de Ecclesiasticis dogmatibus, capite 13.

Præterea, qua ratione iure Divino teneremur aliqua venialia confiteri, pariter & omnia: quod non modo gravissimum esset, verum etiam impossibile. Et cum doctor de venialibus non sit necessarius, ne confessio quidem venialium necessaria est.

Ad argumentum igitur respondet Adrianus, quæstione quarta de confessione, artic. 1. ad quartam confirmationem, quod testimonium illud Ioannis solum procedit de peccatis mortalibus. Et quantum ego quidem sentio, de his directè & primario Dominus loquitur, quæ videlicet sicut sacerdotes absolvendo remittunt, ita non absolvendo retinent. Non est enim verisimile, æquivoce accipi peccati nomen in illo eodem contextu, ut videlicet in ordine ad verbum, *Remissis*, capiatur pro mortalibus, & venialibus, in ordine vero ad verbum, *Retinueritis*, pro solis mortalibus. Et cum potestas remittendi, & retinendi huic concessa sit, potestas clavium ad aperendum & claudendum regnum celorum non comprehendit directè venialia, per quæ regnum celorum non clauditur.

Sed cum obiicitur, peccata venialia non esse materiam huius Sacramenti, quia Christus hic non loquitur de venialibus, ubi tamen instituit huius Sacramenti materiam: ita fieri, ut confessio venialium non esset sacramentalis, contra

Ma-

Magistram, atque omnes doctores Scholasticos, imo contra ecclesie sensum: credunt enim fideles, accipere absolutionem Sacramentalem, cum venialia sacerdotibus confitentur: nec sacerdotes usurparent sibi potestatem iudicandi de venialibus, nisi eam a Christo Domino accepissent: Ad hanc inquam, obiectionem respondetur, quod qui concedit maius, is ex consequenti concedit quoque minus. Nam si princeps committit mihi remissionem gravissimorum scelerum, sine dubio intelligitur concessisse remissionem leviorum. Nec est eadem ratio de potestate retinendi, quoniam si maiora peccata retineri dicuntur, non exinde censentur retineri minora, quæ videlicet multis aliis modis remitti possunt.

Sed oritur tamen dubium, *An saltem ex præcepto ecclesie teneantur homines venialia confiteri*. Nam in cap. *Omnis utriusque sexus, de penitentia. Confiteatur* (inquit Innocentius) *omnia peccata sua semel in anno. Omnia* inquit: & cum constitutio illa obliget omnes, nullo excepto, sequeretur ecclesiam in hac lege supponere, omnes fideles singulis annis peccare mortaliter, si sola mortalia præcepit confitenda. Et confirmatur, ex eo enim, quod dicit Decretalis, *Omnis utriusque sexus, &c. universi obligantur ad præceptum communionis in Paschate, sive mortaliter peccaverint, sive non*: ergo & ad præceptum confessionis. Vnde in Clementina 1. de statu Monachorum, confessio venialium Monachis præcipitur semel in mense. Omnibus igitur fidelibus semel in anno præcipitur, ut & D. Thomas videtur insinuare, dist. 17. quæst. 3. art. 1. quæst. 3.

At vero huic quæstioni respondet egregie Caietanus, 3. part. quæst. 65. artic. 2. ad quartum; & in additionibus 3. partis, quæst. 1. de confessione, statutum ecclesie non obligare eos, qui solum habent venialia peccata. Primo, quia lex illa de confessione semel in anno facienda limitatio est Divini præcepti, quantum ad tempus: sed præceptum Divinum non comprehendebat habentes venialia peccata, &c.

Secundo, quia, ut Divus Thomas argumentatur, articulo illo proxime citato, ad tertium argumentum, decretalis

Kkkk

lis

lis illa dicit, omnia peccata: quod de venialibus intelligi non valet; nemo enim omnia venialia potest confiteri. De mortalibus itaque solum intelligitur, sicut & illud concilii Florentini definitis, ad integritatem confessionis pertinere, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet confiteatur.

Tertio, ex eo quod dicit, proprio sacerdoti: peccata autem venialia non exigunt proprium sacerdotem.

Postremo, quia ecclesia confessionem voluntariam oculorum præcipere non potest: esset enim gravissimum onus, sine causa necessaria, cum aliis multis modis veniale peccatum remitti possit.

Atque hæc communis est Theologorum doctrina. Nam argumenta contraria facile solvuntur, præter illud ultimum: cui respondetur, eam Clementinam obligare quidem Monachos ad mensuram confessionem venialium, non tamen sub mortali, ut patet ex pœna subiuncta, quæ non adeo gravis est.

Ac de confessionis præcepto quidem quoniam fusc, varique differimus, dictum poterat videri satis, nisi illa quæstio consequenter occurreret, *de tempore, quo iure Divino confiteri tenemur*. Quam ego quæstionem si nunc omitterem, in iustas multorum reprehensiones incurrerem.

Et quidem nonnulli existimant, satis esse (quod ad Divinum ius attinet) semel in vita confiteri, quia non est (inquiunt) maior ratio, quare obligemur magis in uno tempore, quam in alio: ex lege quippe Dei, nec post horam, nec post diem, nec post mensem, nec post annum, confessionis vinculo astringimur. Nam quod Innocent. IV. super cap. *Omni utriusque sexus*, & Archidiaconi super caput *Ille rex, de penitentia*, dist. 3. tenuerunt, obligari scilicet homines ad statim confitendum, uno Theologorum consensu explosum est. Et a Divo Thoma distinct. 17. quæst. 3. artic. 1. quæst. 4. duobus irrefragabilibus argumentis refellitur: quorum alterum sumitur ex Sacramento baptismi multo magis necessario, quem tamen illico suscipere non tenemur: alterum ex natura præcepti affirmativi, quod non protinus obli-

obligat. Ius itaque divinum nullum certum tempus confitendi præscribit.

Hæc differuntur ab his, qui confessionem semel in vita faciendam definire volunt. At falluntur tamen: nam semel in vita de omnibus peccatis confiteri, est impossibile: magna enim ex parte oblivione deleterentur. Quamobrem lex de integritate confessionis plurimum fraudaretur, ad quam pertinet, omnia peccata mortalia confiteri.

Quocirca dicendum est, Christum Dominum non tulisse leges aliquas communes, quas ecclesia postea ad tempus, aut etiam ad locum peculiariter determinaret. Præcepit enim Christus Dominus, in ecclesia sua episcopos esse, sed non reliquit pro singulis diocæsesibus definitos. De Dei cultu, festisque servandis divinum præceptum est, sed certum tempus evangelium non præscripsit. Eiusmodi itaque præcepta commode servari non possent, nisi ecclesia quædam vel loca, vel tempora præfiniret. Nam (ut posterius hoc exemplum persequamur) ridiculus esset, qui præceptum de Dei cultu sese arbitraretur implese, semel in vita ab opere servili quiescendo. Sic ergo præcepta de sumenda eucharistia, & confessione reliquit Christus, nec revera potest determinari ex solo divino iure, pro quo tempore hæc præcepta nos obligent. Sive dicamus semel in vita, seu potius in mortis articulo, nihil dicimus prorptus, sed tunc obligamur, quando ecclesia definerit. At hoc est (inquies) de iure positivo, semel videlicet in anno confiteri: fateor, sed citra hoc ius humanum, quo ad certum tempus confessio limitatur, divina de confessione lex incommode servaretur.

Sed sunt tamen aliqui casus, in quibus ius ipsum divinum obligat ad confitendum. Primus est in periculo mortis. Secundus, cum quis voluerit eucharistiam sumere, si reus est peccati mortalis; tunc enim habet præcedere confessio iuxta Christi institutionem. Tertius est ratione periculi carenti confessore, quem nunc habeo, non habiturus tempore necessario. Nam quartus de confessione quotannis, non solius præcepti divini est, sed divini limitati ac definiti per humanum; & ita utriusque iuris violatio unicum pec-

catum est, quoniam ambo illa præcepta unicum actum in-
iungunt, & alterum est alterius determinatio.

Quintum vero, quem Durandus adiecit, 4. distinct. 17.
quæst. 10. & Paludan. eadem distinctione, quem Adrianus
quoque refert, quæst. 3. de confessione, scilicet quando ali-
quis ex errore conscientie se teneri putat ad statim confi-
tendum, nos existimamus supervacaneum. Non enim obli-
gar præceptum de confessione in tali eventu, sed ipse ha-
bens erroneam conscientiam sese ligat, quamdiu non depo-
nit talem errorem. Quemadmodum ergo in cæteris præcep-
tis affirmativis, cum quærimus, quo tempore obligent, va-
num forsitan esset, duo tempora præscribere, alterum ex
necessitate, alterum ex errore conscientie: ita quoque cum
eventa & casus enumeramus, quibus præceptum de con-
fessione ligat, is, qui recensetur ex errore conscientie, su-
pervacuum videtur esse: imo re vera falsus, si naturam & obli-
gationem huius præcepti, de quo differimus, consideremus.
Quatuor igitur illi nobis explicandi sunt, idque quam maxi-
ma brevitate.

Circa primum casum diligenter advertendum est, non
idem esse hoc sane loco periculum mortis, & articulum mor-
tis. Est namque periculum mortis in his duntaxat, unde mors
frequenter solet accidere. Etenim in hastarum ludo, in agi-
tatione taurorum, in navigatione placidi maris, quamvis in
terim mors sequatur, non est tamen periculum mortis: sed
in bello, in mari vehementer turbato, in partu feminae, de
cuius morte probabiliter propter causas naturales timeretur,
periculum mortis agnoscimus. Quod certe viri prudentis ar-
bitrio magis, quam disputatione Theologica definiendum est,
ut quis morbus periculosus sit & lethalis, prudentis medici
finiat arbitrium. At articulus mortis, si nominis vita &
proprium usum spectes, non idem est. Cum enim conce-
duntur per diplomata casus reservati in mortis articulo, non
intelliguntur concedi in quocumque periculo, sed cum re-
gulariter certa mors est, aut a morbo, vel vulnere, aut ab
exteriori vi, ut cum quis mortis pena damnatur.

Idem intelligo, cum doctores asserunt, in mortis arti-
cu-

culo quehlibet sacerdotem posse absolvere ab omnibus pec-
catis etiam quemcumque peccatorem. Non enim quemcum-
que aut navigaturum, aut congressurum cum inimicis quilibet
sacerdos potest absolvere, etiam ubi periculum est. Quod
si hæc sententia scrupulosa esse videatur, parati sumus eam
tractare, cum adversarius (si quis erit) idoneas causas con-
trarie opinionis reddiderit.

In secundo vero casu Caietanum habemus repugnantem,
3. part. quæst. 80. art. 4. & in Summa, in verb. *Communio*,
Corinth. 11. in illa verba: *Probet autem seipsum homo*, &c.
Imo cum huius erroris esset ab Academia Parisiensi notatus,
respondit, non ex suo capite id asserere, sed ex Pauli testi-
monio atque sententia. Nec huius opinionis primus auctor
Caietanus fuit, sed eam prius Richardus tenuit, in 4. dist. 17.
art. 3. quæst. 6. Petrus quoque Palud. ead. dist. quæst. 2. sen-
tire videtur, non esse mortale peccatum sine confessione ad
eucharistiam accedere, si homo alias contritus est. Idem etiam
sequitur Adrianus, quæst. 3. de confessione, & Abbas in
cap. *De homine, de celebr. Miss.* Suadetur autem hæc opinio
primum ex eo apostoli testimonio prioris ad Corinth. 11.
Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat. In quæ
verba Div. Chrysostr. homil. 18. *Non iubet*, inquit, *ut alter*
alteri probetur, sed ipse sibi, non publicum faciens iudicium, &
sine teste argumentum. Eadem fere Theophylactus in eundem
locum: *Neminem*, inquit, *tibi ipsi iudicem proposuerim: ipse te*
proba, & sic de pane illo ede, &c.

Præterea, si divinum præceptum esset, id ex sacris li-
teris colligeretur: non enim nobis licet divina præcepta pro
nostro arbitrato fingere. Cum ergo nusquam huiusmodi lex
reperiatur, certe qua facilitate invehitur, eadem quoque re-
iicitur.

Præterea, sunt eventa quædam, in quibus licet sine
prævia confessione eucharistiam sumere: Primum in villulis,
ubi non est copia confessoris. Deinde ubi homo se infama-
ret, si non perficeret rem divinam: ut si sacerdos post sa-
crificium inceptum recordaretur alicuius mortalis peccati,
&c. esset enim infamia tum vocare confessorem. Tertio etiam
prop-

propter reverentiam sacramenti, ut si post consecrationem folius esset cum alio sacerdote, & post consecrationem calicis aliquid mortale veniret in mentem; ne sacrificium rumpatur, poterit sacerdos sine confessione eucharistiam sumere, ut communis Theologorum opinio credit. Hæc autem non licerent, si iure divino confiteri ante eucharistiam teneremur.

Præterea, præcepta affirmativa obligant in casu necessitatis, iuxta commune Theologorum proverbium. At quando sanus sumit eucharistiæ Sacramentum, videlicet ex consilio & devotione, non est casus necessitatis: ergo in tali eventu præceptum de confessione non obligat.

Ad hæc, si homo tenetur ante eucharistiam confiteri, id ob eam rationem maxime, quod purus & gratus Deo debet ad hoc Sacramentum accedere. At exinde pari argumento ratiocinaremur, administratum aliquod Sacramentum debere prius confiteri, si quod peccatum mortale commiserit. Nam Sacramentorum administratores mundos, Deoque acceptos esse oportet, nisi velint esse sacrilegi.

Præterea, ad alia Sacramenta suscipienda, ut Confirmationem, Ordinem, Matrimonium, nullo divino præcepto prius confiteri tenemur: ergo nec ad sumendum eucharistiæ Sacramentum, par enim causa aut in omnibus, aut in nullis Sacramentis obligabit.

Denique in cap. *Omnis utriusque sexus, de penitentis*, Innocentius iubet, ut omnis Christianus semel quidem in anno confiteatur omnia peccata sua, eucharistiam autem sumat in Paschate. Quod si hæc duo Sacramenta connexa essent, essetque necessarium ante eucharistiam confessionem facere, non dixisset concilium, *semel in anno confiteatur*; sed, *ante pascha confiteatur*, ut id temporis percipiat eucharistiæ Sacramentum. Hæc dicuntur ab his, qui nobiscum in hoc secundo casu pugnare volunt. Quem tamen plerique Theologi omni vi & ratione astruere conati sunt: idque adeo effecerunt, ut nostra hac tempestate Caietani placitum unanimi consensu doctorum & piorum fuerit exploratum. Ac re vera non existimo, huiusmodi Caietani sententiam inter opiniones proba-

babiles esse reponendam, sed qua tamen nota iniuria Theologis iure possit, alii doctiores iudicabunt. Nam Caietano tantum schola debet, homini alioqui de republica Christiana maxime merito, ut quoad fieri per pietatem licet, parere ei iure optimo, summisque rationibus debeamus.

Nostra igitur eademque communis Theologorum sententia primum ostenditur ex eo, quod D. Augustinus principium sumit 4. libro de baptismo contra Donatistas, cap. 24. in hæc verba: *Si quisquam in hac re auctoritatem divinam quaerat, quod universa tenet ecclesia, nec concilium institutum, sed semper retentum est, non nisi Apostolica auctoritate traditum retissime creditur.* Ex hoc itaque principio fit argumentum. Nam viri pii ab ineunte ecclesia confessionem eucharistiæ pramittendam censuerunt: nec id ab aliquo aut concilio, aut pontifice præceptum est. Apostolica igitur auctoritate traditum retinemus, ut & alia nonnulla, quæ non nisi verbo tenus apostoli a Christo receperunt, nobisque tanquam vivæ vocis oracula tradidere servanda. Quod vero consuetudinem hanc confitendi ante eucharistiam, quam modo ecclesia servat, a patribus acceperit, atque adeo apostolis, quæ sequuntur testimonia manifestant.

Eusebius in primis, 6. hist. ecclesiast. cap. 25. *De Philippo*, inquit, *imperatore traditum nobis est, quod cum in die pasche communicare mysteriis voluisset, ab episcopo loci non prius est permixsus, nisi confiteretur peccata sua, & inter penitentes staret, nec ullo modo copiam sibi mysteriorum futuram, nisi prius per penitentiam culpas diluisset.* Erunt igitur libenter eum, quod a sacerdote imperatum fuerat suscepisse, divinum sibi inesse metum, &c. Nec huic loco potest occurrere, ex eo, quod Eusebius de publica confessione sermonem facit. Nam quæ ratio est de confessione publica in ordine ad peccata publica, eadem proffusus est de confessione secreta in ordine ad peccata secreta. Quod enim vel publice, vel occulte confessio fit, qualitas Sacramenti est, non substantia. Et sicut ante diximus, Christus quidem confessionis legem tulit, eam vero vel secretam, vel publicam fieri, rationi, ac prudentiæ naturali dereliquit.

Sozomenus deinde, libr. 9. historiae tripartitę, cap. 35. hanc consuetudinem ab antiquissimis temporibus Romanos pontifices conservasse, testis est. Idemque testatur, Nestarium episcopum, quibusdam suadentibus, ut singulos ad communicandum iudicio conscientię suę relinqueret, illam antiquitatis consuetudinem sustulisse.

Auctor item libri de ecclesiast. dogmat. capit. 53. *Quem mortalia*, inquit, *crimina post baptismum commissa premunt, horret, prius sacerdotis iudicio reconciliatum communioni sociari, si vult non ad iudicium, & condemnationem sui eucharistiam percipere.*

Circumfertur præterea iater D. Augustini opera libellus quidam ad Comitem de salutaribus documentis, quem quidam librum Erasmus, licet D. Augustini neget esse, non negat tamen esse hominis pii. In huius itaque cap. 33. hæc verba sunt: *Quando corpus Christi accipere debemus, antea ad confessionem debemus decurrere, si peccata obnoxia in nobis senserimus, ne cum Iuda proditoris diabolum intra nos celantes, percipiamus.*

D. Augustinus insuper in epist. 110. ad Ianuarium non reprobatur, quod ex ore disputantis dicitur: *Si tanta est plaga peccati, auctoritate Antilitis debet quisque ab altari removeri, ad agendam poenitentiam, & eadem auctoritate reconciliari: hoc est enim indigne accipere, si eo tempore accipiat, quo debet agere poenitentiam, non ut arbitrio suo cum libet, vel auferat se communioni, vel reddat.*

Cyprianus vero multis locis huius rei testis est. Nam in epist. 54. tertii libri, quę scribitur presbyteris, & diaconis, *Cum in minoribus, inquit, peccatis agant peccatores poenitentiam iusto tempore, & secundum disciplina ordinem ad exomologesim veniant, & per manus impositionem episcopi, & cleri, ius communicationis accipiant, nunc crudo tempore nondum restituta ecclesie ipsius pace, ad communicationem admittuntur: & nondum poenitentia facta, nondum exomologesi finita, nondum manu eis ab episcopo, aut clero imposita, eucharistia illis datur: cum scriptum sit: Qui ederit panem, aut biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis, & sanguinis Domini. Sed nunc illi rei, non sunt, qui minus scriptura legem noverunt: erunt autem rei, qui præsumunt, & hac fratribus non suggerunt,*

rum, ut faciant omnia cum Dei timore, & cum data ab eo, & præscripta observatione. Hactenus Cyprianus. Et paulo post de his, qui hanc traditionem non servant, Contempta, ait, Domini lege, & observatione, quam idem Martyres, & Confessores tenendam mandant, ante reditum nostrum communicant cum lapsis, & eucharistiam tradunt.

Eadem fere refert epist. 18. eiusdem libri. In sermone autem quinto de lapsis, *Contra evangelii vigorem, inquit, contra Domini, ac Dei legem, temeritate quorundam laxatur incauta communicatio, irrita & falsa, periculosa dantibus, & nihil accipientibus profutura. Et inferius: Ante expiata delicta, ante exomologesim factam criminis, ante purgatam conscientiam manu sacerdotis, pacem putant esse, quam quidam verbis fallacibus venditant. Et infra, de peccatis, & confessione secreta (ne quis existimet solum de publicis esse sermonem) ita dillicet: *Quis quamvis nullo sacrificii, aut libelli facinore restricti, quoniam tamen de hoc vel cogitaverunt, hoc ipsum apud sacerdotes Dei dolenter, & simpliciter confitentur, exomologesim conscientie faciunt, animi sui pondus exponunt, salutarem medelam parvis licet & modicis vulneribus exquirunt, sciens scriptum esse, Deum non irridetur: & multa alia, quę gratia brevitatis omittimus.**

Præterea Leo Papa in epist. 69. ad Theodorum episcopum ForoIulensem, referturque de poenitentia, dist. 1. cap. *Multiplex: Mediator, inquit, Dei & hominum hanc Prepositis ecclesie tradidit potestatem, ut consentientibus poenitentis satisfactionem darent, & eadem salubri satisfactione purgatos ad communionem sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Hugo etiam de sancto Victore in lib. de Ecclesiast. potestate ligandi, atque solvendi (quem refert Gabriel, lect. 7. super canon.) Audacter, inquit, dico, si ante sacerdotis absolutionem ad communionem Corporis Christi quis accesserit, pro certo sibi iudicium manducat, & bibit, etiam si vehementer doleat, & ingemiscat.*

Præterea, præceptum de ieiunio Quadragesimali (iuxta Caietani sententiam) non est scriptum: & tamen non licet in dubium vertere, an ieiunii ecclesiastici violatio peccatum mortale sit, eo quod Christiani etiam sine scripta lege ita ieiunant, ut reos gravis mortalisque peccati se existiment, si ieiunium

solvant. At viri sancti, ac timentes Deum, cum homo habet in promptu idoneum sacerdotem, eiusmodi condemnant, si accedat ad eucharistiam sine prævia confessione.

Nec quisquam inter fideles, vir bonus, & sapiens ausus est unquam post mortale peccatum ad eucharistiam sine prævia confessione venire. In mente igitur cuiusque fidelis scriptum est, & in animo quasi insculptum de confessione ante eucharistiam faciendam præceptum.

Præterea suadetur id ex eo, quod habetur Matth. 5. *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo.* Inde itaque sic argumentor: Christiani non habemus nisi unicum munus, quod offeramus ad altare: ergo prius debemus fratri reconciliari si quem offendimus, quam hoc munus de altari, aut manu sacerdotis accipiamus. Multo igitur magis, qui ecclesiam offendit per peccatum mortale, ecclesia debet reconciliari per confessionem, quam reconciliationis sacramentum ob id antiqui appellavere.

Præterea, ad ministros ecclesiæ pertinet, ad hoc convivium dignos admittere, indignosque repellere, iuxta parabolam Matth. cap. 22. de eo, qui inventus est in convivio non habens vestem nuptialem. At dignos admittere, indignos repellere, nisi per confessionem, non queunt. Et profecto, si constaret ecclesiæ, quenquam peccasset mortaliter, non exciperet ad hanc amicorum mensam Dei inimicum, nisi prius per sacramentum confessionis Deo sibi conciliaretur.

Ad primum igitur argumentum respondetur, testimonium apostoli nec confessionem præscribere, nec excludere. Tantum enim iubet, ut homo expendat vitam suam, examinetque conscientiam, ut si iustum se invenerit, securus accedat, sin vero iniustum, videat quid facto opus sit, ut digne Corpus Dominicum accipiat. Verbi causa, si inimicitias habuit, probet seipsum, non ut sua probatione contentus, suoque interiori dolore Sacramentum eucharistiæ sumat; sed ut examinatus, atque probatus inimici gratiam quærat, cui iniuriam fecit, & veniam petens inimicitiam priorem aboleat, non interius

rius modo, sed etiam exterius, in hunc modum, si publice fuerit homo aut concubinaris, aut usurarius, sumptus eucharistiæ Sacramentum probet seipsum: non in eum sensum, ut post contritionem secretam de pane illo edat, & de calice bibat; sed ut iuxta criminis qualitatem, post examen, & probationem, publicas peccati occasiones adiciat, pecunias, quas iniuste rapuerat, reddat, scandalo populi satisfaciat, &c. In hunc etiam modum post quodcumque peccatum probet seipsum homo. Et si veniale fuisse repererit, nihil opus est, ut de confessione sollicitetur: sed si dolorem interiorem habeat, de pane illo edat, & de calice bibat. Sin vero mortale fuerit, quod commisit, ad Sancta Sanctorum non nisi per ianuam reconciliationis introeat. Pro nobis itaque facit testimonium Pauli, non contra nos, si recte intelligatur. Nam, ut Chrysostomus adnotavit, hæc sui temporis intelligentia fuit; in quo Nestorius episcopus peccatores suo iudicio reliquerat; & confessionem sacramentalem abiecerat, ut retro nobis ostensum est. Theophilactus autem nihil aliud fuit, quam brevior, simiaque D. Chrysostomi.

Ad secundum, iam ex dictis facile patet. Non enim omnia præcepta sive Christi, sive ecclesiæ habentur scripta, sed quædam ex traditione, moreque servantur. Certe consuetudinem hanc graviter in ecclesia, diuque servatam vinculo peccati mortalis astringere qui negaverit, pari confidentia negare poterit, consuetudinem ieiunandi certis diebus olim ab ecclesia servatam peccati mortalis obligationem inducere. Quamobrem præceptum esse peccatori, ut ante eucharistiam confiteatur, inficari non possumus. An vero ius hoc ab ecclesia, an a Christo Domino extiterit, id verti in questionem potest. Nos Divinum præceptum esse arbitramur, quod per manus a Christo ad apostolos, ab apostolis ad nos venit.

Ad tertium non est difficile respondere, si quæ superius diximus, teneamus. Simili enim argumento probaretur, confessionis integritatem non esse iure divino præscriptam: quoniam licet vel propter incommodum, vel propter scandalum vitandum, peccatum aliquod mortale in confessione retinere. Leges itaque Christi Servatoris nostri suaviter disponunt omnia,

nia, salva semper & naturæ æquitate, & prudentis ratione. Nam & arbitrio boni, prudentisque viri decernendum est, quanta locorum intercapedo necessaria sit, ut confessor absens esse credatur, censatque pœnitens non habere copiam confessoris. Porro si confessor intra civitatem sit, quamlibet longo intervallo distet, debet pœnitens ad ipsum accedere. Si tamen pœnitens sit in oppidulo, quod a civitate tribus miliaribus distet, tunc ego non conferem huiusmodi pœnitentem copiam confessoris habere.

Ad quartum respondetur, præcepta dupliciter obligat, per se, & per accidens: ut pœnitentia per se quidem obligat in periculo mortis; per accidens autem, cum quis vult Sacramentum aliquod vel suscipere, vel administrare. Quod igitur de pœnitentia lege, idem de confessionis præcepto dicere, consentaneum est, ut per se in articulo necessitatis confiteri teneamur; per accidens autem, ut digne suscipiamus eucharistiæ Sacramentum: cui digne suscipiendo peculiarem dispositionem, & pœnitentiam lex Divina præscripsit.

Ad quintum, non propter animi puritatem solum, & Dei gratiam necessariam, sed propter Christi peculiare præceptum confiteri ante eucharistiam debemus. Administraturi autem sacramenta, nulla aut Christi, aut ecclesiæ lege confiteri tenentur, sed solum animi mundiciam habere, quæ sola interiori pœnitentia comparatur.

Ad sextum, non esset penitus absurdum, si diceremus, ad reliqua etiam sacramenta sumenda confessionem præviã esse peccatori necessariam: ut sicut baptismus ianua omnium sacramentorum est: sic secunda post naufragium tabula recipienti post baptismum in mortale peccatum, sit aliorum quoque ianua sacramentorum. Id autem Leo Papa in epistola iam citata docere videtur, inquit: *Ad communionem sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent.* Non ait, *Ad communionem eucharistiæ Sacramenti*, sed *ad communionem sacramentorum.*

Præterea, de consecrat. dist. 5. cap. *Vi ieiunii*, concilium Aurelianense iubet, ut qui ad confirmationem veniunt, moneantur confessionem facere prius, ut mundi donum Spiritus Sancti valeant accipere.

Præ-

Præterea, si ecclesiæ constaret quemquam fuisse publicum peccatorem, non ei administraret ordinis, sive confirmationis, aut matrimonii sacramentum, nisi prius sacerdotis auctoritate Christo Domino, atque ipsi eidem ecclesiæ fuisset reconciliatus. Indignum enim est, ut qui ecclesiæ offendit, munus ecclesiæ & ministerium sine prævia conciliatione recipiat. Vnde Divus Thomas in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 3. quæst. 1. ad 3. *Alique*, inquit, *medicina sunt, quæ exigunt robur naturæ, alias cum periculo mortis assumuntur; & alia sunt, quæ debilibus dari possunt: ita etiam in spiritualibus quadam sacramenta sunt ordinata ad remedium peccati, & talia peccatoribus sunt exhibenda, sicut baptismus, & pœnitentia; illa vero quæ perfectionem gratiæ conferunt, requirunt hominem per gratiam confortatum; & talia, ait, non sunt peccatoribus exhibenda.* Quo loco certum est, peccatores a D. Thoma, vocari, qui mortaliter ante peccaverunt, etiam si dolorem habeant de peccato, animumque in futurum recte ac iuste vivendi. Nam si peccatores appellaret, quibus interior pœnitentia non est, profecto nulla sacramenta essent peccatoribus ministranda. Videtur ergo D. Thomas sentire, ecclesiæ his, qui ante peccaverunt, si habeant tamen interiorem de peccato dolorem, sacramenta baptismi & pœnitentiæ administrare debere: at reliqua sacramenta non nisi per sacramentum aliquod eorum iustificatis, quæ directe ad iustificationem ordinantur: ut baptismus, & pœnitentia. Atque id etiam definisse videtur Innocentius primus in epistola ad Ruffum & Eusebium cap. 4. his verbis: *At dicitur legitimi sacerdotis benedictio auferre omne vitium; ergo si ita est, applicentur ad ordines sacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei. Quia in ordinatione omnia vitia putantur auferri, nullus sit pœnitentiæ locus, quia id potest præstare ordinatio, quod longa satisfactione præstare consuevit.*

Sed quoniam huiusmodi argumenta retundi possunt, & præceptum eiusmodi non ratiocinatione, sed traditione maiorum constare debet, dicamus sane, non esse eandem causam, quoniam alterum nobis traditum est, alterum non item.

Ad ultimum Divus Thomas in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 1. quæst. 4. ob eam rationem tenere videtur, quod obligatio, quæ ecclesiæ obligat ad confessionem semel in anno faciendam, su-

mi-

mitur ex eo, quod liget semel in anno ad eucharistiæ sump-
tionem. Ait enim: *Ad eucharistiã nullus post peccatum mortale,*
nisi confessus debet accedere, copia sacerdotis oblata: & inde venit
obligatio, qua ecclesia omnes obligat ad semel in anno confitendum,
quia instituit, ut semel in anno, scilicet in Pascha, omnes sacram
communione accipiant: & ideo ante tempus illud confiteri tenentur.
Hactenus ille, & iuxta hanc sententiam connexa sunt etiam in
ecclesiæ præcepto hæc duo Sacramenta.

Id autem etiam suadet ex concilio Agathensi, quod re-
fertur dist. 50. in cap. *Et ex poenitentiali Romani*: ubi dicitur,
quod hebdomada priore ante initium Quadragesimæ, tum
primum confitentibus peccata sacerdotes poenitentiam dent.
Citat quoque Beatus Rhenanus in fine annotationum super
Tertullianum, decretum alterius synodi, quo præscribitur, ut
feria 4. ante Quadragesimam peccatores confiteantur. Ac re-
vera publice poenitentes in die Cinerum ex more antiquo pec-
cata sua confitebantur. Imo adeo nunc etiam qui in Quadra-
gesima non confitentur, existimant se illius præcepti præva-
ricatores. Prælati quoque excommunicant illos, qui in Qua-
dragesima non fuerint confessi. Præceptum igitur de confessio-
ne iure etiam ecclesiastico eucharistiæ præcepto adiunctum
est. Nam & Sixtus IV. in quadam *Extravag. de tregua & pace*,
cuius initium, *Vices illius*, iubet, ut Mendicantes desistant præ-
dicare, parochianos non obligatos, saltem in Paschate, pro-
prio confiteri sacerdoti.

Verum enim vero, cum in illo cap. *Omnis utriusque sexus*,
Innocentius dedita opera limitasse videatur præceptum com-
munionis ad Paschale tempus, non item præceptum confessio-
nis: dixit enim: *Confiteatur semel in anno, suscipiens ad minus*
in Pascha eucharistiæ Sacramentum: non video ego, cur ex eo
præcepto fideles astringamus ad confitendum in Quadrage-
sima.

Præterea, si quis peceaverit mortaliter diu ante Quadra-
gesimam, & statim confiteatur peccatum suum proprio sacer-
doti, quæro, an ille implet præceptum illius capituli, nec ne:
si implet, vincimus: si non implet, ergo etiam si non peccasset
mortaliter usque ad Pascha post priorem confessionem, tene-
tur

itur iterum eadem peccata confiteri, a quibus semel absolu-
tus est.

Præterea, si homo habeat legitimum impedimentum ad
communione accipiendam, ut frequentem vomitum, vel
quia detinetur in carcere, vel quia non habet ætatem idoneam
ad eucharistiã percipiendam, rogo, an præcepto de semel in
anno confitendo satisfaciatur, cum ante Quadragesimam confi-
teretur: quod negare quoniam impudentia est, teneamus, præ-
ceptum communionis ad certum anni tempus constringere,
præceptum vero confessionis non item.

Verum est itaque, ante eucharistiã oportere confiteri,
quotiescunque illam homo percipiat, sed non ex illo præcep-
to concilii Lateranens. sed ex divina lege, ut prius nobis osten-
sum est. Nec intentio præcipientis obligat, sed forma præcepti.
Vnde quamvis summus Pontifex præciperet confessionem,
eo sine, ut eucharistiã præmitteretur, non tamen suo ad id
præcepto obligavit. Iam enim erat ius divinum, quo huius-
modi confessio semper erat præmittenda, sive in Paschate seu
quocunque alio tempore eucharistiã sumeretur.

Circa tertium casum dubium oritur. Eadem enim ratio-
ne homo sanus in principio diei, si timeret febriam superven-
turam, teneretur divinum totius diei officium prævenire. Imo
etiam teneretur prævenire ieiunium præceptum ab ecclesia, si
probabiliter crederet, se præscripto die non habiturum ieiun-
nandi facultatem. Item, si in Paschate crederem, me habitu-
rum legitimum impedimentum eucharistiã suscipiendi, de-
berem quoque prius sumere, cum adesset opportunitas.

Ad hoc respondetur, non esse simile. Nam quædam præ-
cepta sunt homini ad certum & determinatum tempus imple-
nda, ut de ieiunio Quadragesimæ, aut vigiliæ alicuius festi: &
eiusmodi non est necesse prævenire, etiam si existimemus im-
pedimentum legitimum nos habituros tempore, quo essent im-
plenda. Alia vero præcepta sunt sine determinatione tempo-
ris, quæ videlicet nos obligant, ut aliquando impleantur, sal-
tem semel in vita, ut sunt media ad salutem necessaria, at-
que præcepta, quæ de huiusmodi feruntur, antevertere ne-
cessum est, ut de baptismo. Imo qui nunquam in vita eucha-
ristiam

ristiam suscipit, credens futurum periculum mortis, nec habiturum se eucharistiae copiam, praevnere debet, cum habet copiam. Nam tenetur saltem semel in vita illud praecipuum implere. Hinc navigaturus periculoso tempore, si non habet in navi confessorum, tenetur periculum praevnere.

Hinc Christianus, qui tenetur semel in anno confiteri ex ecclesiastica lege, si credat se non habiturum copiam confessoris in duobus postremis mensibus anni, obligatur ad confessionem faciendam intra decem menses priores illius anni verbi gratia, si habeat quis proluxa maria transfretare, etiamsi alias nullum navigationis periculum esset.

Sed quid illi primo argumento respondebimus? nam reliqua faciliora sunt. Nempe, distinguendum est impedimentum legitimum postea futurum. Nam si voluntarium est, teneor profecto Divinum officium ante solvere, cum reliqui temporis impedimentum quamlibet legitimum & necessarium ego libere praestem. Quod si impedimentum a natura aut violentia extiterit, uti ab ingruente morbo; tunc ego non altringerem, nisi ad id officii persolvendum, quod pro tempore praesenti atque praeterito debetur. Facultas autem, quae datur ab ecclesia, aut antevertendi, aut postponendi Divinum officium intra diem tamen naturalem, privilegium favoris est, non vinculum necessitatis: h. e. praevnere possumus, non tenemur.

In quarto casu Durandus, in 4. dist. 17. quaest. 14. in dubium vocat, *An statutum illud ecclesiae de confessione semel in anno faciendum sit praecipuum, an potius exhortatio ad confessionem.* Suadet autem non esse praecipuum, quod nullum sit ibi verbum, unde vis praecipii colligi possit: habet enim textus in hunc modum: *Omnis utriusque sexus, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno confiteatur proprio sacerdoti, & iniunctam sibi poenitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha eucharistia Sacramentum.* Quod si dicas, verbum, *Confiteatur*, vim habere praecipii, idque colligas ex poena subiuncta, *Alioquin & vivens ab ecclesia ingressu arceatur, & moriens Christiana careat sepultura:* contra Durandus argumentatur, quia illa clausula & poena non refertur ad transgressionem legis de confessione, sed ad

ad transgressionem praecipii de eucharistia. Non enim ecclesia legem fert, cuius transgressionem poena legis punire non potest: frustra siquidem lex eiusmodi poenalis a legislatore ferretur. At ecclesia non potest punire violatorem legis de confessione, quia non potest ecclesiae constare, quisnam sit illius legis transgressor: primo propter peccata occulta: secundo, quia non potest cognoscere, an omnia mortalia confiteatur; quod tamen lex praecipit: tertio, quia solus soli sacerdoti confiteri debet, iuxta illam legem, & sacerdos tenetur servare secretum, etiamsi nullum peccatum peccator confiteatur. Quamobrem incassum poena illa transgressori legis de confitendo praefiniretur.

At vero communis omnium & Theologorum, & Iurisperitorum sententia certis argumentis astruit, legem illam confessionis ad mortale peccatum obligare: non enim fideles existimant, cum in Quadragesima confitentur, ex consilio se confiteri, & non ex praecipio. Quod si quis negligeret toto anno confiteri, male dubio procul fideles audiret, & mortaliter peccare crederetur. Et confirmatur, quia praetati in eos, qui non fuerint eo anno confessi, excommunicationis sententia animadvertere solent: supponunt igitur peccasse mortaliter.

Praeterea, ut ante docebanus, divinum de confessione praecipuum per humanam legem ad certum tempus limitatur. Nam citra huiusmodi limitationem divinum illud praecipuum commode servare non posse. Non est ergo exhortatio & consilium, sed praecipuum: quippe si consilium esset, vix unus, aut alter in Quadragesima confiteretur, nec implendo consilio tanta sollicitudine, timore, ac diligentia plebs universa concurreret.

Ita licet ecclesia non possit confessionem interiorum peccatorum praecipere, nec pro transgressionem poenam inferre; praecipuum a Deo tamen potest ad certum tempus limitare, transgressoresque legis limitatae excommunicatione plectere. Illa vero poena decretalis huius, de qua disserimus, locum habet, cum transgressio praecipii manifesta est, verbi gratia, si non habet schedulam confessoris.

Illud tamen vere verti in quaestionem potest, *An ante quartum decimum annum pueri confiteri ex hac lege concilii teneantur.* Dicit enim concilium, *Cum ad annos discretionis pervenerit, &c.* Sed anni discretionis dicuntur, cum homo tertium decimum, vel quartum decimum attigerit: igitur usque ad id ætatis non tenentur homines confiteri. Quod autem anni discretionis in eum modum sint intelligendi, probatur, quia non obligamus parvulos ad sumendam eucharistiam ante illam ætatem. At simul utrumque præscribitur, & quod omnis homo, cum ad annos discretionis pervenerit, confiteatur, & quod suscipiat eucharistiæ Sacramentum.

Huic quaestioni respondetur, usum rationis non simul circa omnia parvulis contingere. Nam sunt pueri, qui peccata gravia discernere a levibus possunt, distinguere inter cibum sacrum a profano non possunt. Puer ergo, ubi primum habet usum rationis ad peccandum mortaliter, huius legis obligatione constringitur, teneturque iam semel in anno confiteri: sed eucharistiam percipere non tenetur, nisi talem ac tantum usum habeat rationis, quo congruenter sacrum Christi Corpus sumere, & Divinitatem possit revereri latentem: proptereaque dixit Innocentius, reverenter suscipiens, &c.

Illud quoque Scholastici auctores vocare in quaestionem solent, *An ecclesia possit in divino de confessione præcepto cum aliquo dispensare.* Nam in eo, quod humanum est, de quotanni peccatorum confessione dispensari per ecclesiam posse, minime controversatur. At illud controversiam habere merito potest; nam reddere vota, iuramenta servare, iuris est & Divini & naturalis: habet autem ecclesia facultatem & dispensandi in votis, & relaxandi iuramenta: ergo, licet confessio iure divino præscripta sit, ecclesia tamen poterit dispensare.

Et confirmatur ex eo, quod Matth. 16. D. Petro dicitur: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis, &c.* ergo si quem Petrus abolverit ab obligatione confessionis, ille erit coram Deo revera solutus.

Huic ego quaestioni, quoniam alio loco opportunius diceretur, solum dabo, quod ad præsentem locum satis est, negan-

gando primi argumenti consequentiam. Nec enim est similis ratio de præcepto confessionis & baptismi, ac de præcepto reddendi vota, & servandi iuramenta: quia baptizari, aut confiteri, salutis impedimentum afferre nemini potest, cum in his Sacramentis tota hominis salus consistat, sunt quippe ad salutem necessaria. Quapropter non expediebat, ut relinquere ecclesiæ facultas in huiusmodi præceptis dispensandi. At vota & iuramenta præstare, nonnunquam vergit in salutis dispendium, eo quod homines sunt ad iurandum atque votandum faciles, non habita ratione futuræ incommoditatis. Quamobrem necessarium erat, ut ecclesia Christi potestatem haberet in voto & iuramento dispensandi, quæ scilicet vincula subinde maioribus bonis poterat esse impedimentum.

Et per hoc ad testimonium ex Mattheo respondetur. Nam quia potestas ibi promissa, potestas clavium est ad aperiendum regnum dignis, claudendum vero indignis; & per Sacramenta baptismi & confessionis regnum cælorum suscipientibus aperitur, non est Petro collata potestas, ut dispensaret in his Sacramentis, ne suam videlicet destrueret potestatem, ea Sacramenta tollendo, quibus administrandis regnum cælorum habebat fidelibus aperire: sed enim vota & iuramenta servare, poterat esse fidelibus regni cælorum impedimentum. Quocirca sicut potestas clavium limitatur ex ordine ad finem, scilicet apertionem regni cælestis (quapropter non potest ecclesia Sacramenta tollere) ita etiam ex eodem fine amplificatur ad omnia ea tollenda, quæ apertionem regni cælorum impediunt, qualia interim sunt vota & iuramenta. Et certe illius testimonii intelligentiam ecclesiæ usu magis, quam ratiocinatione colligere possumus. Quotus enim quisque per rationem humanam consequetur, qualis quantaque potestas per illa generalia verba: *Quæcumque ligaveris, quæcumque solveris*, fuerit Petro promissa? Accepit quidem potestatem ad ædificationem, & non ad destructionem, ut 2. ad Corinth. 10. Apostolus tradit: unde in his, quæ sunt de necessitate, dispensavit nunquam, nempe non poterat, quod in destructionem esset: In votis autem & iuramentis dispensavit, ac poterat quidem, quod erat in ædificationem.

Vnde D. Thomas, dist. 17. quæst. 3. art. 1. quæst. 5. in necessitate huius Sacramenti fundavit, quod in eo dispensari non possit. Quamvis in solutione ad primum expresse doceat, summum Pontificem in iure divino positivo dispensare non posse. Ita discipuli Divi Thomæ, ut hanc sententiam tueantur, aiunt, prælatos ecclesiæ, cum dispensant in voto, non dispensare in præcepto iuris naturalis, vel divini, sed in eo, quod humani iuris est. Nam vinculum voti mei, lex mea privata est, ita humanum est, non divinum. Habent autem D. Thomam a se, 2. 2. quæst. 88. art. 10. ad 2.

Secd in hac tamen philosophandi ratione duæ difficultates existunt: Prima, quod ea, quæ sunt de iure positivo, potest summus Pontifex, etiam sine causa, tollere & abrogare: ut quamvis male faciat, factum tamen validum sit. At in voto absque rationabili causa dispensare nequit, & si dispense, irritum est, quod facit. Servare igitur votum, non humani solum iuris est, sed divini.

Altera autem difficultas est, quod si vinculum voti, & iuramenti humanæ facultatis esset, ante divinam legem novam & veterem, per humanam potestatem dissolvi posset: quod si non poterat, certe plusquam humanum erat hoc vinculum. Naturale siquidem est, ut omnis obligatio per quaslibet causas nascitur, per easdem dissolvatur. Si igitur votorum & iuramentorum obligatio per iuris humani arbitrium solum extiterit, per idem etiam arbitrium dissolveretur. Quo fieret, ut qui aut voti, aut iuramenti vinculum induxisset, idem haberet eiusdem solvendi facultatem. Quemadmodum princeps, qui legem dicit publicam, eam solvere potest, & abrogare. Faciamus itaque hic tractati de confessionis præcepto finem, cuius prolixitatem postremo de satisfactione disputatio compensabit. Erit enim quam brevissima.

De tertia igitur poenitentiae parte, hoc est, de *satisfactione*, inter fideles etiam ambigitur, an Divinum præceptum sit. Nam Scotus, dist. 18. & 19. circa finem asserit, nullum poenitentem obligari ad acceptandam poenitentiam quam sacerdos iniungit.

Asserit rursus, quod si satisfactionem iniunctam accep-

tat,

tat, tenetur implere sub poena peccati mortalis. Idem sequitur Gabriel, dist. 16. 4. quæst. 2. Quoniam ad satisfactionem pro poena duo remedia sunt: alterum in hac vita, alterum in purgatorio. Potest ergo poenitens suo favori cedere, quo ex misericordia Dei satisfactio præsens acceptatur pro futura poena: atque proinde eligere poterit satisfactionem futuri sæculi.

At hæc opinio nulla ratione nititur. Si enim sacerdos obligare ad mortale non potest, mea acceptatio non inducit peccati mortalis obligationem: quippe non aliter poenitens implere vult poenitentiam iniunctam, quam sacerdos obligare potest. Non itaque coherent amba illæ assertiones. Quamobrem acutius multo Caietanus in quæst. 2. de Satisfact. ad 2. argum. rerum consequentiam, & connexionem intuitus, existimavit, quod poenitens nec acceptare tenetur iniunctam sub poena peccati mortalis, nec acceptam implere.

At vero D. Thomas longe diversam opinionem secutus est in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 3. quæst. 3. dist. 20. art. 2. quæst. 2. ad 2. sed & dist. 16. in expositione textus aperte dicit, Ioannem quidem fuisse denunciatores præcepti de Satisfactione, Christum autem institutorem Sacramenti, & partium eius. Et 3. part. quæst. 84. art. 8. dicit, quod poenitentia exterior, qua iuxta arbitrium sacerdotis peccator satisfacit, oportet, duret usque ad determinatum tempus secundum mensuram peccati.

Duranus etiam D. Thomæ subscripsit, dist. 17. quæst. 3. ad 2. & Sylvester in verb. Confessio 1. §. 26. Atque hæc nos sententiam tenere debemus, si rectam Theologiæ rationem sequi volumus.

Primum, quia sacrilegium est, Sacramentum aliquod mancum, & imperfectum relinquere. At si satisfactio præterminatur, tertia poenitentiae pars, mancum, & imperfectum conficitur Sacramentum. Sacrilegium igitur fuerit, satisfactionem a sacerdote iniunctam vel non accipere, vel non explere.

Deinde, in foro contentioso iudex habet potestatem poenam pro delictis imponendi, quam etiam reus subire tenetur:

tur:

tur: ergo & iudex ecclesiasticus in foro conscientie hanc habebit potestatem. Non enim potestas apostolorum in foro interiore a Christo Domino collata imbecillior est, quam in foro exteriori.

Præterea, potestas, quæ non habet vim coercendi, ridicula est, & in nullos futura usus, ut inter asserendum præceptum de confessione docuimus. Si ergo iudices a Christo instituti non haberent vim, auctoritatemque ligandi ad penam rationabilem, & iustam pro qualitate, & quantitate delicti, profecto eorum iurisdicctio, & potestas de culpis iudicandi merito rideretur.

Præterea, clavis potestas est non solum solvendi, sed & ligandi, ut patet ex definitione clavis, quam & Ioannes XXII. in *extravag.* *Quia quorundam*, de verborum significat. & communis probat Theologorum consensus; imo adeo Dominus, Matth. 16. Nam cum dixisset, *Tibi dabo claves regni cælorum*, explicaturus, quid nomine clavium intelligeret, e vestigio subdit: *Et quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis, & quodcumque ligaveris, erit ligatum.* Quod si æquum habent sacerdotes absolvendi & ligandi potestatem, certe sicut absolvent vice Dei, cum formam Sacramenti proferunt; ita ligant vice Dei, cum multam pro culpis indicunt. Penam autem Divina sententia in Sacramento taxatam subire nolle, sine dubio grave peccatum est.

Et confirmatur: Nam si princeps constitueret aliquem delegatum ad iudicandum in Republ. de criminibus, nimirum intelligeremus, illius Reipubl. cives sententiis iudicis instituti obligari ad parendum. Cum ergo Christus sic instituerit vicarios suos, ut Ioannis 20. dicitur, non est dubitandum, quin eorum sententiæ, & in absolvendo, & in ligando, eandem habeat vim, ac si a Christo latæ fuissent. Quamobrem eiusmodi sententiis obtemperare fuerit omnino necessarium.

Præterea (quod retro docuimus) exterior satisfactio in precepto est, cum sit ad salutem necessaria: ergo qui ad aliam vitam remittit satisfactionem, reus peccati mortalis efficitur.

Nec aliud intelligendum est (quod alias sepe commemoravimus) in lege nova factum esse, nisi ut quam poenitentiam

te-

tenebatur peccator in delicti compensationem Deo præstare, eam præstet sacerdoti Dei vices habenti: quo fieri, ut si in naturæ lege, vel scripta homines exteriorem satisfactionem exhibere pro peccatis tenebantur, teneantur etiam lege evangelica eandem exhibere ad sacerdotum arbitrium, quibus Deus huiusmodi iudicium delegavit.

Age vero, quem dolorem de peccatis, quem animum emendandi vitam ille habet, qui poenitentiam iustam & æquam iniunctam a iudice Dei locum habente nec vult acceptare, nec implere? Qua rursum humilitate accedit iudicandus, qui iudicis sententiam iustitia, æquitateque plenam negligere non veretur? Cumque etiam vel iudicis arbitri, quem tua voluntate delegeris, iuste sententiæ nolle parere iniquum sit, ac iudici quoque arbitro iniurium; quidni sit iniquum pariter, & iniurium, iudici non arbitro, sed divina auctoritate substituto nolle obedire, cum iustam sententiam profert?

Præterea, etiam ut Sacramentum hoc medicinale esset, non iudiciale, vel etiam tunc absurdum esset, libere pronuntiare, non obligari poenitentem ad parendum sacerdoti in remedii curationis: quod perinde esset, atque diceretur, non oportere ægrotum medico obtemperare salubriter præcipienti. At satisfactio sacramentalis sicut est in compensationem iniuriæ factæ Deo, ita etiam in medicinam spiritalis ægritudinis. Quocirca intolerabilis opinio est, quæ peccatorem ab obligatione satisfactionis sacramentalis absolvit.

Nos autem admirari satis non possumus, quid causæ fuerit hominibus doctis, ut non rem modo, verum etiam nomen satisfactionis excluderint. Satisfactio enim nomen iustitiæ est, atque hoc loco sane iustitiæ eius, qua Deo pro culpis pœnas debitas solvimus. Quod si iure iusta atque debita Christi, & vicariorum eius iudicia non amplectimur, impuneque licet eorum sententias reiicere: profecto (ut diximus) satisfactionis & res, & nomen aboletur; aboleturque proinde omnis obligatio, quæ ad standum, parendumque iudicis humana ratione constituitur.

Illud vero, quod nobis obiciunt contrariæ opinionis assertores, indignum est, ut a nobis resellatur, & tempus pos-

tu-

stulat, ut finem iam dicendi faciamus; nam elatus studio res multas & magnas explicandi, longior quidem fui, non inficior; sed erat tamen difficile, argumentum tantum, tamque præclarum inchoatum relinquere. Quod si pro dignitate vestra mihi tractatum non est, veniam, obsecro, detis viri humanissimi: fin autem aliqua ex parte dignitati vestræ fecimus satis, id omnes Deo Opt. Max. acceptum referamus. In cuius gloriam, poenitentiam, sive virtutem, seu Sacramentum, & ad salutis finem, & ex præcepto quoque Dei peculiari necessarium esse, hæcenus dictum sit.

FINIS.

IN-

INDEX
RERVM MEMORABILIVM,
QVÆ IN HIS CANI OPERIBVS
continentur.

I. primum volumen; II. vero secundum notat.

A

Abolutio.

Absolutio Sacramentalis sententia quædam est in foro iudiciali. II. pagin. 609. Actus Sacramentalis absolvendi duplicem potestatem exigit. II. 615.

Abraham

Non est mentitus pueris cum dixit: Expectate hic, ego & puer cum adoraverimus, revertemur ad vos. I. 9. Fuisse mentitum quadam ratione, aliqui admittunt. I. 17.

Actio, & passio in uno, eodemque opere considerari possunt. I. 22.

Actus,

Qui peccatum est, si in rerum moralium ordine consideretur, ad causas naturaliter agentes inepte revocatur. I. 30. Actus humani in iustificatione impii nihil aliud faciunt, quam disponere animam ut gratiam Dei recipiat. II. 302. Inter actus voluntatis, & intellectus proportio est. II. 407. Primus actus poenitentiae nunquam est sine actu charitatis. II. 454. Actus charitatis prior natura est actu poenitentiae, imo illa huius radix est. II. 455. Actus interrupti in confessione quando exprimendi. II. 575.

Adam primus iacet, ubi secundus sepultus est. II. 39.

Affectio animi optima facit ut homo doctrinam Dei ad salutem.

Tom. II.

Nona

lu-